

EUROOPA KOHTU OTSUS

12. detsember 1972¹

[...]

Liidetud kohtuasjades 21/72 kuni 24/72,

on Euroopa Kohtu poole pöördunud Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu artikli 177 alusel College van Beroep voor het Bedrijfsleven, asukoht Haag, eelotsuse saamiseks selles kohtus menetluses olevas hakis

INTERNATIONAL FRUIT COMPANY NV, Rotterdam (kohtuasi 21/72),

KOOY ROTTERDAM NV, Rotterdam (kohtuasi 22/72),

VELLEMAN EN TAS NV, Rotterdam (kohtuasi 23/72),

JAN VAN DEN BRING'S IM – EN EXPORTHANDEL NV, Rotterdam (kohtuasi 24/72), ja

PRODUKTSCHAP VOOR GROENTEN EN FRUIT, asukoht Haag,

vahel

eelnimetatud artikli 177 tõlgendamiseks ning vajadusel komisjoni teatud määruste ning üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe (GATT) artikli XI ühitatavuse hindamiseks

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president R. Lecourt, kodade esimehed R. Monaco ja P. Pescatore, kohtunikud A. M. Donner, A. Trabucchi, J. Mertens de Wilmars ja H. Kutcscher (ettekandja), kohtujurist: H. Mayras, kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

otsuse

Faktilised ja õiguslikud asjaolud

I – Faktilised asjaolud

[...]

Põhjendused

1. Kohtusekretäri poolt 8. mail 1972. aastal saadud 5. mai 1972. aasta otsusega College van Beroep voor het Bedrijfsleven pöördus kohtu poole Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu artikli 177 alusel kahe küsimusega, mis seonduvad nimetatud artikli tõlgendamisega ja komisjoni poolt tehtud teatud määruste õiguspärasusega.

¹ Kohtumenetluse keel – hollandi.

2. Esimene küsimus kutsub kohut üles otsustama, kas ühenduse institutsioonide võetud meetmete õiguspärasus viitab ka EMÜ artikli 177 tähenduses nende kehtivusele rahvusvahelises õiguses.
3. Teine küsimus, mis kerkib juhul, kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, on selle kohta, kas komisjoni määrused nr 459/70, 565/70 ja 686/70, mis kehtestasid kaitseabinõudena piirangud õunte sisseveole kolmandatest riikidest, on kehtetud, kuna nad on vastuolus üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe (edaspidi GATT) artikliga XI.
4. Kooskõlas EMÜ asutamislepingu artikli 177 esimese lõiguga „on Euroopa Kohus pädev tegema eelotsuseid ühenduse asutuste poolt väljaantud õigusaktide õiguspärasuse kohta.“
5. Sellise sõnastuse juures võib kohtu pädevust piirata õiguslikel alustel, millele tuginedes võib nende abinõude õiguspärasuse vaidlustada.
6. Kuna selline pädevus laieneb kõigile õiguslikele alustele, mis võivad need abinõud kehtetuks muuta, on kohus kohustatud uurima, kas nende õiguspärasust võib mõjutada asjaolu, et nad on vastuolus rahvusvahelise õigusnormiga.
7. Enne, kui ühenduse abinõu mittevastavus rahvusvahelise õiguse sättele saab mõjutada selle abinõu õiguspärasust, peab see säte olema esmalt ühendusele siduv.
8. Enne, kui liikmesriigi kohtus saab tugineda kehtetusele, peab see rahvusvahelise õiguse säte andma ühenduse kodanikele õigused, mille kasutamist nad saavad kohtutes nõuda.
9. Seetõttu on vajalik uurida, kas GATT täidab need kaks tingimust.
10. On selge, et ajal, mil Euroopa Majandusühenduse asutamisleping sõlmiti, olid liikmesriigid seotud GATTist tulenevate kohustustega.
11. Asutamislepingu sõlmimisega ei saanud nad taganeda oma kohustustest kolmandate riikide ees.
12. Vastupidi, nende soov täita GATTist tulenevaid kohustusi tuleneb niisama palju EMÜ asutamislepingu sätetest kui kinnitustest, mis liikmesriigid on andnud asutamislepingu tutvustamisel GATTi lepinguosalistele selle artikli XXIV järgi.
13. See kavatsus ilmnis eriti selgelt EMÜ asutamislepingu artiklist 110, mis sätestab, et ühendus peab taotlema samu eesmärgi, mis GATT, ning artikli 234 esimesest lõigust, mis sätestab, et enne asutamislepingu jõustumist sõlmitud kokkulepetest, eriti liikmesriikide osalusel sõlmitud mitmepoolsetest kokkulepetest, tulenevaid õigusi ja kohustusi asutamislepingu sätted ei mõjuta.
14. Ühendus on üle võtnud tolli- ja kaubanduskokkuleppe funktsioonid, esmalt järk-järgult üleminekuperioodi vältel ning tervikuna üleminekuperioodi lõppedes, asutamislepingu artiklite 111 ja 113 alusel.
15. Nende õiguste ühendusele üleandmisega näitasid liikmesriigid oma soovi teha GATTiga võetud kohustused ühendusele siduvaks.
16. Alates EMÜ asutamislepingu jõustumisest, eriti aga ühise tollitariifistiku kehtestamisest, on õiguste üleandmine liikmesriikide ja ühenduse vahelistes suhetes pandud GATTi raames konkreetseesse vormi erineval moel ning teised lepinguosalistes on seda tunnustanud.
17. Just sellest ajast alates on ühendus oma asutuste isikus esinenud partnerina tollitariifide läbirääkimistel ning GATTi raames sõlmitud kõikvõimalike lepingute osapoolena kooskõlas EMÜ asutamislepingu artikliga 114, mis sätestab, et tolli- ja kaubanduskokkulepped tuleb sõlmida ... ühenduse nimel.“
18. Seetõttu on ilmne, et kuni ühendus on EMÜ asutamislepingu alusel võtnud enda kanda kohustused, mis varem lasusid GATTile alluvates valdkondades liikmesriikidel, on selle lepingu sätted ühendusele siduvad.
19. Samuti on tarvis uurida, kas GATTi sätted annavad ühenduse kodanikele õigused, millele nad saavad kohtus tugineda ühenduse poolt rakendatud abinõu õiguspärasuse vaidlustamisel.
20. Selleks tuleb vaadelda GATTi vaimu, üldist ülesehitust ning tingimusi.
21. Sissejuhatuse kohaselt „vastastikustel ja mõlemapoolselt kasulike kokkulepete“ sõlmimiseks peetavate läbirääkimiste põhimõttel põhinevale lepingule on iseloomulik sätete suur paindlikkus,

eriti nende sätete paindlikkus, mis võimaldavad mööndusi, mis näevad ette abinõud erakorraliste raskuste ilmumise puhuks ning lepinguosaliste vaheliste vaidluste lahendamise.

22. Seega, artikli XXII esimese lõigu kohaselt „peab iga lepinguosaline osavõtlikult kaaluma käesoleva lepingu kehtivust mõjutavate asjaolude suhtes mis tahes lepinguosalisel poolt, antud kinnitusi ning andma piisavalt võimalust eeltooduga seonduvateks arupidamisteks.“

23. Kooskõlas sama artikli teise lõiguga „Lepinguosalised“, mis artikli XXV esimese lõigu järgi tähistab „ühiselt tegutsevaid lepinguosalisi“, „võivad ühe või enama lepinguosalisega aru pidada igas küsimuses, millele ei suudeta leida rahuldavat lahendust lõikes 1 kirjeldatud arupidamiste käigus“.

24. Kui üks lepinguosaline leiab, „et temale sellest lepingust otseselt või kaudselt tuleneva kasu nullib või seda vähendab või et lepingu mis tahes eesmärgi saavutamist takistab „muu hulgas“ teise lepinguosalise suutmatus täita talle käesoleva lepinguga pandud kohustusi,“ siis artikkel XXVIII kehtestab üksikasjalikult abinõud, mida asjaosalised või ühiselt tegutsevad lepinguosalisel sellises olukorras võivad rakendada või peavad rakendama.

25. Need abinõud hõlmavad vaidluste lahendamiseks kirjalikke soovitusi või ettepanekuid, mida tuleb „osavõtlikult kaaluda“, uurimisvõimalusi koos neile järgnevate soovitustega, lepinguosaliste vahelisi läbirääkimisi või otsuseid, sealhulgas selliseid otsuseid, millega volitatakse teatud lepinguosalisi peatama teiste suhtes GATTist tulenevate kohustuste ja kontsessioonide rakendamine, ning, lõpetuseks, niisuguse peatamise korral asjaomase lepinguosalise õigust sellest lepingust taganeda.

26. Lõpetuseks, kui GATTist tuleneva kohustuse või mõne lepingust saadava hüvega seonduva kontsessiooni tõttu kannab mõni tootja tõsist kahju või teda ähvardab tõsine kahju, siis annab artikkel XIX lepinguosalisel õiguse kohustus ühepoolselt peatada ning kontsessioonist taganeda või seda muuta kas pärast kõigi lepinguosalistega nõupidamist või, nendega kokkuleppele mitte jõudmise või ajutise kiireloomulise küsimuse korral, iseseisvalt.

27. Need tegurid on piisavad näitamaks, et sellises kontekstis uurimisel pole GATTi artikkel XI suuteline andma ühenduse kodanikele õigusi, millele nad saavad kohtus tugineda.

28. Seega ei saa GATTi artikkel XI mõjutada komisjoni määruste nr 459/70, 565/70 ja 686/70 õiguspärasust.

29. Kulud, mida on kandnud Hollandi Kuningriigi valitsus ja Euroopa Ühenduse Komisjon, kes on esitanud kohtule oma märkused, ei kuulu hüvitamisele ning kuna käesolev menetlus on vähemalt põhihagi osapoolte suhtes üks osa liikmesriigi kohtus pooleliolevast hagimenetlusest, jäävad kohtukulud liikmesriigi kohtu otsustada.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

võttes arvesse menetlusdokumente,

kuulunud ära ettekandja-kohtuniku ettekande,

kuulunud ära põhikohtumenetluse hagejate ja Euroopa Ühenduse Komisjoni suulised märkused,

kuulunud ära kohtujuristi arvamuse,

võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut, eriti selle artikleid 110, 113, 177 ja 234,

võttes arvesse üldist tolli- ja kaubanduskokkulepet, eriti selle artikleid XI, XIX, XXII, XXIII ja XXV,

võttes arvesse komisjoni 11. märtsi 1970. aasta määrust nr 459/70 (EÜT L 57, lk 20),

võttes arvesse komisjoni 25. märtsi 1970. aasta määrust nr 565/70 (EÜT L 69, lk 33),

võttes arvesse komisjoni 15. aprilli 1970. aasta määrust nr 686/70 (EÜT L 84, lk 21),

võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse Kohtu põhikirja protokollid, eriti selle artiklit 20,

võttes arvesse Euroopa Ühenduste Kohtu kodukorda,

EUROOPA KOHUS,

vastuseks talle College van Beroep voor het Bedrijfsleveni poolt kooskõlas tema 5. mai 1972. aasta otsusega esitatud küsimustele, käesolevaga otsustab:

1. Asutuste poolt võetud abinõude õiguspärasuse üle EMÜ asutamislepingu artikli 177 tähenduses võib otsustada rahvusvahelise õiguse sätte alusel juhul, kui see säte on ühendusele siduv ning on suuteline andma üksikisikutele õigusi, millele nad saavad kohtus tugineda.

2. Kuna GATTi artiklil XI niisugune mõju puudub, siis ei saa see säte mõjutada komisjoni määruste nr 459/70, 565/70 ega 686/70 (EÜT L 57, lk 20; L 69, lk 33; L 84, lk 21) õiguspärasust.

Lecourt

Monaco

Pescatore

Donner

Trabucchi

Mertens de Wilmars

Kutscher

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 12. detsembril 1972 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

A. Van Houtte

R. Lecourt